

Dit Pestprotocol heeft als doel:

- Alle kinderen voelen zich in hun basisschoolperiode veilig, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.
- Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Inleiding

Er is een verschil tussen pesten en plagen.

Plagen komt overal voor. Dat geeft ook niet, want plagen is gelijkwaardig. De ene keer plaagt de een, de andere keer wordt die persoon zelf geplaagd. Plagen wordt gedaan als grap, is grappig bedoeld en heeft niet de intentie om een ander te kwetsen.

Pesten komt helaas ook overal voor, ook bij ons. Bij pesten is er meer aan de hand. Vaak is het dezelfde persoon die gepest wordt. En is het ook vaak dezelfde persoon die de ander kwetst. Het is een probleem dat wij op school onder ogen zien en serieus willen aanpakken.

Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden:

Voorwaarden

- 1) Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen:
  - leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende, meelopende groep)
  - leerkrachten
  - ouders / verzorgers (hierna genoemd: ouders)
- 2) De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar zijn en dienen met hen regels te worden vastgesteld.
- 3) Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- 4) Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- 5) Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een extern of intern vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon zal niet zelf met uw klacht aan de slag gaan, maar naar uw verhaal luisteren en u adviseren over de juiste vervolgstappen. Dit kan een verwijzing zijn naar de externe contactpersoon. Dat is voor Stichting de Waarden: Marijke van Lieshout. Ook zij zal in eerste instantie luisteren en nagaan welke vervolgstap wenselijk zijn: Een vorm van hulpverlening, het indienen van een klacht bij de klachtencommissie of het doen van een aangifte.
- 6) Op iedere school is een intern vertrouwenspersoon aangesteld. Op onze school is dat Dhr. Pierre Gruca (adjunct directeur).
Een officiële klacht kan worden ingediend bij:
Klachtencommissie voor het katholiek onderwijs
Postbus 82324
2508 EH Den Haag

Het probleem dat pesten heet

- De piek van het pesten ligt tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen wordt er gepest.
- Een pestproject alleen is niet voldoende om een eind te maken aan het pestprobleem. Het is beter om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

Hoe willen wij er op De Hoeksteen mee omgaan?

- Binnen de lessen sociaal-emotionele ontwikkeling, besteden we aandacht aan het thema gedrag. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies enzovoorts kunnen aan de orde komen. We gebruiken hiervoor: Een doos vol gevoelens, Trefwoord en vanaf schooljaar 2015-2016 gaan we werken met de Vreedzame School.
- Werken aan een goede leef- en werksfeer binnen de groep door o.a. de eigen manier van optreden, aandacht voor pestproblemen. Activiteiten rond goede eigenschappen van kinderen, groepswork of gezamenlijk klusjes laten opknappen.
- Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals; rollenspelen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.
- Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over hoe men omgaat met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar worden uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.
- Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het samen afspreken van regels voor de leerlingen.
- Een pestprobleem binnen een groep is niet alleen een probleem van de leerkracht(en) en de groep waar het zich voordoet, maar een probleem van de hele school. Een individuele leerkracht kan niet verantwoordelijk gesteld worden voor het oplossen van het pestprobleem in de groep.
- In een teamvergadering bij de start van het schooljaar wordt aandacht besteed aan niet weerbare kinderen of eventuele pesters, die vorig schooljaar zijn opgevallen.

Signalen van pesterijen

Pesterijen hebben altijd bepaalde signalen. Mogelijke signalen waar pesten aan te herkennen is:

- Een bijnaam hebben en (bijna) nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigende opmerkingen maken.
- Opmerkingen maken over kleding van iemand.
- Iemand isoleren, buitensluiten.
- Buiten school iemand opwachten, slaan of schoppen.
- Iemand op weg naar huis achterna rijden.
- Naar het huis van het slachtoffer gaan.
- Bezittingen en spullen afpakken.
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer.

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid: je kunt het zo gek niet bedenken of volwassenen en dus ook leerlingen hebben het bedacht. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Wij tolereren niet:

- scheld- en vechtpartijen
- grof taalgebruik
- vernielingen
- pesterijen of plagerijen, waarbij sprake is van kleineren of discrimineren
- regelmatig buitensluiten van medeleerlingen bij spel.

Oorzaken van pestgedrag

Pesten kan veel oorzaken hebben. Veel voorkomende oorzaken zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit, buitengesloten voelen.
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

Regels

- 1) Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij:
  - Je mag niet klikken, maar ... als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.
- 2) Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
- 3) Samenwerken zonder bemoeienissen;
School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

Regels die gelden in alle groepen van school

- Doe niets bij een ander kind, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.
- Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
- We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden.
- Als je kwaad bent doe je elkaar geen pijn. Je komt niet aan de ander. Probeer eerst samen te praten. Ga anders naar de meester of de juf.
- Niet: zomaar klikken. Wel: aan de juf of meester vertellen als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.

- Vertel de meester of de juf wanneer je zelf of iemand anders wordt gepest.
- Blijft de pester doorgaan dan ook weer aan de meester of juf vertellen.
- Kinderen die pesten zitten zelf in de nesten !
- Word je gepest praat er thuis dan ook over, je moet het niet geheim houden.
- Uitslachten, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
- Niet aan de spullen van een ander zitten.
- Luister naar elkaar.
- Iemand niet op het uiterlijk beoordelen.
- Nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen. Zij zijn ook welkom op onze school.
- Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.
- Probeer ook zelf een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten.

Zicht op naleving van regels bij surveillance:

- Tijdens de ochtendpauze (10.30 uur - 10.45 uur) en in de middagpauze (13.15 uur - 13.30 uur) wordt er door leerkrachten gesurveilleerd.
- Van de surveillerende leerkrachten wordt een actieve observatie verwacht.
- In de schoolgids staan onder 30.1 Regels op en rond de speelplaats. De gemaakte afspraken rond het spelen op het plein dienen op gelijke wijze toegepast te worden.

Van overblijfoeders wordt verwacht:

- dat zij bij niet-wenselijk gedrag (zie gedragsregels) ingrijpen en bij herhaald voorkomen van dit gedrag dit rapporteren aan de leerkracht. Indien noodzakelijk zullen leerkrachten de overblijfoeders op de hoogte brengen van eventueel te verwachten problemen en de aanpak daarvan.

Kinderen mogen in hun eigen groep in overleg met de leerkracht een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels. Die aanvulling wordt opgesteld, door en met de groep, dit zijn de groepsregels. Aan het begin van het schooljaar afspraken maken over het met elkaar omgaan. Zowel de schoolregels als groepsregels hangen zichtbaar in de klas op.

Overig:

- Pesten voorkomen, is een onderdeel van de Vreedzame School. We geven informatie naar de ouders wat onze school in deze doet en de rol die ouders in deze problematiek kunnen spelen.
- In iedere groep wordt elk schooljaar één of twee keer een sociogram gemaakt.
- Er worden kinderboeken voorgelezen waarin de genoemde problematiek aan de orde komt.
- Jaarlijks is er in iedere groep aandacht voor sociale vaardigheid middels klas- en teambouwers, "Een doos vol gevoelens" en De Vreedzame School. Deze komen het hele schooljaar door aan de orde in afwisseling met godsdienst-levensbeschouwing.

Aanpak van ruzie en pestgedrag

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij:

- 1) Er eerst zelf (en samen) uit te komen.
  - 2) Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.
  - 3) De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties. (zie kopje consequenties)
  - 4) Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking. (zie kopje consequenties)
- Ook wordt de toedracht van het pestgedrag genoteerd in Parnassys. Bij uiterlijk de derde melding in Parnassys worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Consequenties

Indien de leerkracht het idee heeft dat er sprake is van onderhuids pesten stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen. Indien de leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden, start hij bovenstaande aanpak van ruzie en pestgedrag. Indien dit geen oplossing oplevert starten de sancties.

Overtreding van regels bij surveillance:

- De leerkracht die surveilleert handelt het probleem ook af. Dat wil zeggen:
- De overtreders worden voor een gesprek buiten schooltijd uitgenodigd teneinde de problemen op te lossen.
- De leerkracht van de overtreders wordt altijd door de surveillant geïnformeerd.

De straf is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk van de aard van het pesten, de duur ervan en er geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag. De fases worden bepaald en uitgevoerd in overleg met de ouders en de directie.

Fase 1

- Een of meerdere pauzes binnen blijven.
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week binnen een vooraf vastgestelde periode in een kort gesprek aan de orde.

- De ouders worden op de hoogte gebracht.

Fase 2

- Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in Parnassys en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

Fase 3

- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Fase 4

- Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Fase 5

- Indien er geen wenselijke verbetering plaatsvindt na fase 4 kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie er gepest wordt.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie. Bijvoorbeeld jezelf niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet overbeschermen door hem/haar bijvoorbeeld naar school te brengen of door te zeggen: "ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen". Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Begeleiding van de pester

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten. (de baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen)
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest - belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de "stop-eerst nadenken-houding" of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?

- Zoeken van een sport of club waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD

Adviezen aan de ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek. Elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Informatie over het pestprotocol zal in de schoolgids worden opgenomen.
- Het volledige pestprotocol zal geplaatst worden op de website van school.
- Als ouders pestgedrag merken, worden ze verzocht contact met de groepsleerkracht op te nemen.
- Actuele informatie of nieuwe afspraken worden gepubliceerd in onze nieuwsbrief 't Seintje.

Tot slot: Dit protocol wordt 2-jaarlijks geëvalueerd en vastgesteld door team en MR

Werkkaart

Signalen van pesterijen

- Een bijnaam hebben en (bijna) nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigende opmerkingen maken.
- Opmerkingen maken over kleding van iemand.
- Iemand isoleren, buitensluiten.
- Buiten school iemand opwachten, slaan of schoppen.
- Iemand op weg naar huis achterna rijden.
- Naar het huis van het slachtoffer gaan.
- Bezittingen en spullen afpakken.
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer.

Wij tolereren niet:

- scheld- en vechtpartijen
- grof taalgebruik
- vernielingen
- pesterijen of plagerijen, waarbij sprake is van kleineren of discrimineren
- buitensluiten van medeleerlingen bij spel.

Regels die gelden in alle groepen van school

- Doe niets bij een ander kind, wat jezelf ook niet prettig zou vinden.
- Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil.
- We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden.
- Als je kwaad bent doe je elkaar geen pijn. Je komt niet aan de ander. Probeer eerst samen te praten. Ga anders naar de meester of de juf.
- Niet: zomaar klikken. Wel: aan de juf of meester vertellen als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
- Vertel de meester of de juf wanneer je zelf of iemand anders wordt gepest.
- Blijft de pester doorgaan dan ook weer aan de meester of juf vertellen.
- Kinderen die pesten zitten zelf in de nesten!
- Word je gepest praat er thuis dan ook over, je moet het niet geheim houden.
- Uitlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
- Niet aan de spullen van een ander zitten.
- Luister naar elkaar.
- Iemand niet op het uiterlijk beoordelen.
- Nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen. Zij zijn ook welkom op onze school.
- Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.
- Probeer ook zelf een ruzie met praten op te lossen. Na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten.

Aanpak van ruzie en pestgedrag

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

- 1) Er eerst zelf (en samen) uit te komen.
  - 2) Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.
  - 3) De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties. (zie kopje consequenties)
  - 4) Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking. (zie kopje consequenties)
- Ook wordt de toedracht van het pestgedrag genoteerd in Parnassys. Bij uiterlijk de derde melding in Parnassys worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Overtreding van regels bij surveillance:

- De leerkracht die surveilleert handelt het probleem ook af. Dat wil zeggen:
- De overtreders worden voor een gesprek buiten schooltijd uitgenodigd teneinde de problemen op te lossen.
- De leerkracht van de overtreders wordt altijd door de surveillant geïnformeerd.